

AD SEPTIMUM dicendum, quod sanctorum desiderium, quo omnia scire desiderant, implebitur solum ex hoc quod Deum videbunt; sicut desiderium eorum, quo omnia bona habere cupiunt, complebitur in hoc quod Deum habebunt: sicut enim Deus in hoc quod habet perfectam bonitatem, sufficit affectui, et eo habito omnia bona habentur quodammodo, ita ejus visio sufficit intellectui, Joan. 14.: *Domine, ostende nobis Patrem, et sufficit nobis.*

AD OCTAVUM dicendum, quod ignorantia proprie accepta privationem sonat, et sic poena est: sic enim ignorantia est nescientia aliquorum, quae sciri debent, vel quae necesse est scire: nullius autem horum scientia sanctis deerit in patria. Quandoque autem ignorantia communiter accipitur pro omni nescientia; et sic angeli, et sancti in patria quaedam ignorabunt; unde Dionysius dicit (*loc. cit. in arg. Sed contr.*), quod « angeli a nescientia purgantur »: sic autem ignorantia non est poenalitas, sed defectus quidam: nec est necesse, quod omnis talis defectus per gloriam auferatur; sic enim etiam posset dici, quod defectus esset in papa Lino, quod non pervenit ad gloriam Petri.

AD NONUM dicendum, quod corpus nostrum conformabitur corpori Christi in gloria secundum similitudinem, non secundum aequalitatem; erit enim clarum, sicut et corpus Christi, sed non aequaliter: et similiter anima nostra habebit gloriam ad similitudinem animae Christi, sed non ad aequalitatem; et ita habebit scientiam, sicut anima Christi, sed non tantam, ut scilicet sciat omnia, sicut anima Christi.

AD DECIMUM dicendum, quod quamvis essentia divina sit ratio omnium cognoscibilem, non tamen conjungetur cuilibet intellectui creato, secundum quod est ratio omnium; et ideo ratio non sequitur.

AD UNDECIMUM dicendum, quod intellectus agens est forma proportionata intellectui possibili; sicut etiam potentia materiae est proportionata potentiae agentis naturalis, ut omne quod est in potentia passiva materiae, vel intellectus possibilis, sit in potentia activa intellectus agentis, vel naturalis agentis: et ideo si intellectus agens fiat forma intellectus possibilis, oportet quod intellectus possibilis cognoscat omnia, ad quae se extendit virtus intellectus agentis: divina autem essentia non est forma hoc modo nostro intellectui proportionata; et ideo non est simile.

AD DUODECIMUM dicendum, quod nihil prohibet dicere, quod post diem iudicii, quando gloria hominum, et angelorum erit penitus consummata, omnes beati scient omnia, quae Deus scientia visionis novit, ita tamen quod non omnes omnia videant in essentia divina: sed anima Christi ibi plene videbit omnia, sicut et nunc videt; alii autem videbunt ibi plura vel pauciora, secundum gradum claritatis, quo Deum cognoscent; et sic anima Christi de his, quae prae aliis videt in Verbo, omnes alias illuminabit; unde dicitur Apocal. 21. quod *claritas Dei illuminat civitatem Jerusalem, et lucerna ejus est Agnus.* Et similiter superiores illuminabunt inferiores, non quidem nova illuminatione, ut scientia inferiorum per hoc augeatur, sed quadam continuatione illuminationis; sicut si intelligatur quod sol quiescens illuminat aërem: et ideo dicitur Danielis 12. quod *qui ad justitiam erudiunt multos, fulgebunt quasi stellae in perpetuas aeternitates.* Praelatio autem ordinum dicitur cessatura quantum ad ea, quae nunc circa nos per eorum ordinata ministeria exercentur, ut patet per Gloss. (*ordin.*) ibidem.

QUAESTIO XCIII.

DE SANCTORUM BEATITUDINE, ET EORUM MANSIONIBUS,
IN TRES ARTICULOS DIVISA.

Deinde considerandum est de sanctorum beatitudine, et eorum mansionibus.

Circa quod quaeruntur tria.

Primo. Utrum sanctorum beatitudo augeatur post iudicium.

Secundo. Utrum gradus beatitudinis mansiones dici debeant.

Tertio. Utrum diversae mansiones distinguantur penes diversos gradus charitatis.

ARTICULUS I.

402

UTRUM BEATITUDO SANCTORUM SIT MAJOR FUTURA POST IUDICIUM
QUAM ANTE.

(*S. Thom. 4. Dist. 49. q. 1. art. 4. q. 1. et seq.*).

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod beatitudo sanctorum non sit major futura post iudicium, quam ante: quanto enim aliquid magis accedit ad similitudinem divinam, tanto perfectius beatitudinem participat: sed anima a corpore separata Deo similior est, quam corpori conjuncta; ergo major est ejus beatitudo ante corporis resumptionem, quam post.

2. PRAETEREA. Virtus unita est magis potens, quam multiplicata: sed anima extra corpus est magis unita, quam cum est corpori conjuncta; ergo virtus ejus est major ad operandum, et ita perfectius beatitudinem participat, quae in actu consistit.

3. PRAETEREA. Beatitudo consistit in actu intellectus speculativi: sed intellectus in suo actu non utitur organo corporali, et sic corpus resumptum non efficiet, ut anima perfectius intelligat; ergo beatitudo animae non erit major post resurrectionem, quam ante.

4. PRAETEREA. Infinito non potest esse aliquid majus; et ita infinitum cum aliquo finito non facit majus, quam infinitum ipsum: sed anima beata ante corporis resumptionem beatitudinem habet de hoc, quod gaudet de bono infinito, scilicet Deo; post resurrectionem autem corporis non habebit de alio gaudium, nisi forte de gloria corporis, quae est quoddam bonum finitum; ergo gaudium eorum post corporis resumptionem non erit majus, quam ante.

SED CONTRA est, quod Apoc. 6. super illud: *Vidi subtus altare animas intersectorum*, dicit Gloss. (*ord.*): « Modo animae sanctorum sunt existentes subtus altare, id est in minori dignitate, quam sint futurae »; ergo major erit eorum beatitudo post resurrectionem, quam post mortem.

Praeterea. Sicut bonis beatitudo redditur pro praemio, ita et malis miseria: sed miseria malorum post resumptionem corporum erit major, quam

diversi sunt gradus appropinquandi ad locum illum: et secundum hoc constituuntur diversae mansiones.

AD TERTIUM dicendum, quod illi qui erant in limbo, vel nunc sunt in purgatorio, nondum pervenerunt ad suum finem; et ideo in purgatorio, vel in limbo non distinguuntur mansiones, sed solum in paradiso, et in inferno, ubi est finis bonorum, et malorum.

ARTICULUS III.

404

UTRUM DIVERSAE MANSIONES DISTINGUANTUR
PENES DIVERSOS GRADUS CHARITATIS.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur, quod diversae mansiones non distinguuntur penes diversos gradus charitatis, quia Matth. 25. dicitur: *Dedit unicuique secundum propriam virtutem*: propria autem uniuscujusque rei virtus est ejus vis naturalis; ergo et dona gratiae, et gloriae distribuuntur secundum diversos gradus virtutis naturalis.

2. PRAETEREA. In Psal. 61. dicitur: *Tu reddes unicuique juxta opera sua*: sed illud quod redditur, est beatitudinis mensura; ergo gradus beatitudinis distinguuntur secundum diversitatem operum, et non secundum diversitatem charitatis.

3. PRAETEREA. Praemium debetur actui, et non habitui, unde non fortissimi coronantur, sed agonizantes, ut patet 1. Ethic. (cap. 8. circ. med.), et 2. Timoth. 2.: *Non coronabitur, nisi qui legitime certaverit*: sed beatitudo est praemium; ergo diversi gradus beatitudinis erunt secundum diversos gradus operum, et non secundum diversos charitatis gradus.

SED CONTRA est, quod quanto aliquis erit Deo magis conjunctus, tanto erit beator: sed secundum modum charitatis est modus conjunctionis ad Deum; ergo secundum differentiam charitatis erit et diversitas beatitudinis.

Praeterea. « Si simpliciter sequitur ad simpliciter, et magis ad magis »: sed habere beatitudinem sequitur ad habere charitatem; ergo et habere majorem beatitudinem sequitur ad habere majorem charitatem.

RESPONDEO dicendum, quod principium distinctivum mansionum, sive graduum beatitudinis est duplex, scilicet *propinquum*, et *remotum*: propinquum est diversa dispositio, quae erit in beatis, ex qua contingit diversitas perfectionis apud eos in operatione beatitudinis; sed principium remotum est meritum, quo talem beatitudinem consecuti sunt: *primo* autem modo distinguuntur mansiones secundum charitatem patriae, quae quanto in aliquo erit perfectior, tanto eum reddet capaciorem divinae claritatis, secundum cujus augmentum augebitur perfectio visionis divinae: *secundo* vero modo distinguuntur mansiones secundum charitatem viae. Actus enim noster non habet quod sit meritorius, ex ipsa substantia actus, sed solum ex habitu virtutis, quo informatur: vis autem merendi in omnibus virtutibus est ex charitate, quae habet ipsum finem pro objecto; et ideo diversitas in merendo tota revertitur ad diversitatem charitatis; et sic charitas viae distinguet mansiones pro modum meriti.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod virtus ibi non accipitur solum pro naturali capacitate, sed pro naturali capacitate simul cum conatu ad habendam gratiam; et tunc virtus hoc modo accepta erit quasi materialis dispositio ad mensuram gratiae, et gloriae suscipiendae: sed charitas est formaliter com-

plens meritum ad gloriam; et ideo distinctio gradus in gloria accipitur penes gradus charitatis potius, quam penes gradus virtutis praedictae.

AD SECUNDUM dicendum, quod opera non habent quod eis retributio gloriae reddatur, nisi in quantum sunt charitate informata; et ideo secundum diversos charitatis gradus erunt diversi gradus in gloria.

AD TERTIUM dicendum, quod quamvis habitus charitatis, vel cujuscumque virtutis non sit meritum, cui debeatur praemium, est tamen principium, et tota ratio merendi in actu: et ideo secundum ejus diversitatem praemia distinguuntur; quamvis etiam ex ipso genere actus possit aliquis gradus in merendo considerari, non quidem respectu praemii essentialis, quod est gaudium de Deo, sed respectu alicujus accidentaliter praemii, quod est gaudium de aliquo bono creato.

QUAESTIO XCIV.

DE MODO QUO SANCTI SE HABEBUNT ERGA DAMNATOS,
IN TRES ARTICULOS DIVISA.

Deinde considerandum est de modo quo se sancti habebunt erga damnatos.

Circa quod quaeruntur tria.

Primo. Utrum sancti poenas damnatorum videant.

Secundo. Utrum eis compatiantur.

Tertio. Utrum de eorum poenis laetentur.

ARTICULUS I.

405

UTRUM BEATI QUI ERUNT IN PATRIA,
VIDEBUNT POENAS DAMNATORUM.

(S. Thom. 4. Dist. 50. q. 2. art. 4. q. 1. et seq.).

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod beati, qui erunt in patria, non videant poenas damnatorum: major enim est distantia damnatorum a beatis, quam viatorum: sed beati viatorum facta non vident, unde Isa. 19. super illud: *Abraham nescivit nos*, dicit Gloss. (interl. August. lib. de Cura pro mort. agenda, cap. 13. et 15.): « Nesciunt mortui etiam sancti, quid faciunt vivi, etiam eorum filii »; ergo multo minus vident poenas damnatorum.

2. PRAETEREA. Perfectio visionis dependet a perfectione visibilis; unde Philosophus dicit 10. Ethic. (cap. 4. circ. med.), quod « perfectissima sensus visus operatio est sensus maxime dispositi ad pulcherrimum sub visu cadentium »; ergo e contrario turpitudine visibilis redundat in imperfectionem visionis: sed imperfectio nulla erit in beatis; ergo non videbunt miserias damnatorum, in quibus est summa turpitudine.

SED CONTRA est, quod dicitur Isa. ult.: *Egredientur, et videbunt cadavera virorum, qui praevaricati sunt in me*, Gloss. (*ordin.*): « Electi egredientur intelligentia, vel visione manifesta, ut ad laudem Dei magis accendantur ».

RESPONDEO dicendum, quod a beatis nihil subtrahi debet, quod ad perfectionem beatitudinis eorum pertineat: unumquodque autem ex comparatione contrarii magis cognoscitur, quia contraria juxta se posita magis elucescunt; et ideo ut beatitudo sanctorum eis magis complaceat, et de ea uberiores gratias Deo agant, datur eis, ut poenas impiorum perfecte videant.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Glossa illa loquitur de sanctis mortuis secundum possibilitatem naturae; non enim oportet, ut naturali cognitione cognoscant omnia, quae erga vivos aguntur: sed sancti, qui sunt in patria, omnia clare cognoscunt, quae aguntur et apud viatores, et apud damnatos: unde Greg. dicit 12. lib. Moral. (*cap. 14. a princ.*): « De animabus sanctis sentiendum non est hoc (scilicet quod Job 14. dicit: *Sive nobiles fuerint filii ejus, sive ignobiles non intelliget*, etc.), quia qui intus habent Dei claritatem, nullo modo credendum est quod sit foris aliquid, quod ignorent ».

AD SECUNDUM dicendum, quod quamvis pulchritudo visibilis ad perfectionem faciat visionis; visibilis tamen turpitudine sine visionis imperfectione esse potest: species enim rerum in anima, per quas contraria cognoscuntur, non sunt contrariae: unde etiam Deus, qui perfectissimam cognitionem habet, omnia pulchra, et turpia videt.

ARTICULUS II.

406

UTRUM BEATI COMPATIANTUR MISERIIS DAMNATORUM.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod beati miseriis damnatorum compatiantur: compassio enim ex charitate procedit: sed in beatis erit perfectissima charitas; ergo maxime miseriis damnatorum compatiantur.

2. PRAETEREA. Beati nunquam erunt elongati tantum a compassione, quantum Deus est: sed Deus quodammodo miseriis nostris compatitur (unde et misericors dicitur), et similiter angeli; ergo beati compatiuntur miseriis damnatorum.

SED CONTRA. Quicumque alicui compatitur, fit miseriae ejus quodammodo particeps: sed beati non possunt esse participes alicujus miseriae; ergo miseriis damnatorum non compatiuntur.

RESPONDEO dicendum, quod misericordia, vel compassio potest in aliquo inveniri *dupliciter*: uno modo per modum passionis; alio modo per modum electionis: in beatis quidem non erit aliqua passio in parte inferiori, nisi consequens electionem rationis; unde non erit in eis compassio, vel misericordia, nisi secundum electionem rationis. Hoc autem modo ex electione rationis misericordia, vel compassio nascitur, scilicet prout aliquis vult malum alterius repellere; unde in illis, quae secundum rationem repellere non volumus, compassionem talem non habemus: peccatores autem, quamdiu sunt in hoc mundo, in tali statu sunt, quod sine praejudicio divinae justitiae possunt in beatitudinem transferri de statu miseriae, et peccati: et ideo compassio ad eos locum habet, et secundum electionem voluntatis (prout Deus, angeli, et beati eis compati dicuntur, eorum salutem volendo), et secundum passionem, sicut compatiuntur eis homines boni in statu viae existentes. Sed in futuro non poterunt transferri a sua miseria; unde ad eorum miseriae non poterit esse

compassio secundum electionem rectam; et ideo beati, qui erunt in gloria, nullam compassionem ad damnatos habebunt.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod charitas tunc est compassionis principium, quando possumus ex charitate velle remotionem miseriae alicujus: sed sancti ex charitate hoc velle non possunt de damnatis, cum divinae justitiae repugnet; unde ratio non sequitur.

AD SECUNDUM dicendum, quod Deus dicitur esse misericors, in quantum subvenit illis, quos secundum ordinem sapientiae, et justitiae suae convenit a miseria liberari; non quod damnatorum misereatur, nisi forte puniendo citra condignum.

ARTICULUS III.

407

UTRUM BEATI LAETENTUR DE POENIS IMPIORUM.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur, quod beati non laetentur de poenis impiorum: laetari enim de malo alterius ad odium pertinet: sed in beatis nullum erit odium; ergo non laetabuntur de miseriis damnatorum.

2. PRAETEREA. Beati in patria erunt summe Deo conformes: sed Deus non delectatur in poenis nostris; ergo nec beati delectabuntur in poenis damnatorum.

3. PRAETEREA. Illud quod est vituperabile in viatore, nullo modo cadit in comprehensorem: sed in homine viatore maxime est culpabile quod reficiatur aliorum poenis, et maxime laudabile ut de poenis doleat; ergo beati nullo modo laetantur de poenis damnatorum.

SED CONTRA est, quod in Psal. 57. dicitur: *Laetabitur justus, cum viderit vindictam*.

Praeterea. Isa. ult.: *Erunt usque ad satietatem visionis omni carni*: satietas autem refecionem mentis designat; ergo beati gaudebunt de poenis impiorum.

RESPONDEO dicendum, quod aliquid potest esse materia gaudii *dupliciter*: uno modo per se, quando scilicet de aliquo gaudetur, in quantum hujusmodi; et sic sancti non laetabuntur de poenis impiorum: alio modo per accidens, id est ratione alicujus adjuncti; et hoc modo sancti de poenis impiorum gaudebunt, considerando in eis divinae justitiae ordinem, et suam liberationem, de qua gaudebunt: et sic divina justitia, et sua liberatio erunt per se causa gaudii beatorum; sed poena damnatorum per accidens.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod laetari de malo alterius, in quantum hujusmodi, pertinet ad odium, non autem laetari de malo alterius ratione alicujus adjuncti: sic autem aliquis de malo proprio quandoque laetatur, sicut cum quis gaudet de propriis afflictionibus, secundum quod prosunt ei ad meritum vitae, Jacob. 1.: *Omne gaudium existimate, fratres, cum in tentationes varias incideritis*.

AD SECUNDUM dicendum, quod quamvis Deus non delectetur in poenis, in quantum hujusmodi, delectatur tamen in eis, in quantum sunt per suam justitiam ordinatae.

AD TERTIUM dicendum, quod in viatore non est laudabile, quod delectetur de aliorum poenis secundum se; est tamen laudabile, si delectetur de eis, in quantum habent aliquid boni annexum. Tamen alia ratio est de viatore, et comprehensore, quia in viatore passiones frequenter insurgunt sine iudicio rationis, et tamen tales passiones interdum sunt laudabiles, secundum quod

bonam dispositionem mentis indicant; sicut patet de verecundia, et misericordia, et poenitentia de malo: sed in comprehensoribus non potest esse passio, nisi iudicium rationis consequens.

QUAESTIO XCV.

DE DOTIBUS BEATORUM, IN QUINQUE ARTICULOS DIVISA.

Deinde considerandum est de dotibus beatorum.

Circa quod quaeruntur quinque.

Primo. Utrum beatis sint assignandae aliquae dotes.

Secundo. Utrum dos a beatitudine differat.

Tertio. Utrum Christo competat habere dotes.

Quarto. Utrum angelis.

Quinto. Utrum convenienter assignentur tres animae dotes.

ARTICULUS I.

408

UTRUM PONENDAE SINT ALIQUAE DOTES IN HOMINIBUS BEATIS.

(S. Thom. 4. Dist. 49. q. 4. art. 1. et seq.)

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod non sint ponendae aliquae dotes in hominibus beatis: dos enim secundum iura (*lib. Pro oneribus, cap. De iure dotium, et lib. Dotis fructus, ff. eod.*) datur sponso ad sustinenda onera matrimonii: sed sancti non gerunt figuram sponsi, sed magis figuram sponsae, in quantum sunt Ecclesiae membra; ergo eis dotes non dantur.

2. PRAETEREA. Dotes non dantur secundum iura (*lib. ult. cap. De dotis promissione, et lib. Qui liberos, ff. De ritu nupt.*) a patre sponsi, sed a patre sponsae: omnia autem bona beatitudinis dantur beatis a patre sponsi, scilicet Christi, Jacob. 1.: *Omne datum optimum, et omne donum perfectum de sursum est, descendens a Patre luminum, etc.*; ergo huiusmodi dona, quae beatis dantur, non sunt dotes appellanda.

3. PRAETEREA. In matrimonio carnali dantur dotes ad facilius toleranda onera matrimonii: sed in matrimonio spirituali non sunt aliqua onera, maxime secundum statum Ecclesiae triumphantis; ergo non sunt ibi aliquae dotes assignandae.

4. PRAETEREA. Dotes non dantur nisi causa matrimonii: sed matrimonium spirituale contrahitur cum Christo per fidem secundum statum Ecclesiae militantis; ergo eadem ratione si beatis aliquae dotes conveniant, convenient etiam sanctis existentibus in via: sed istis non conveniunt; ergo nec beatis.

5. PRAETEREA. Dotes ad bona exteriora pertinent, quae dicuntur bona fortunae: sed praemia beatorum erunt de interioribus bonis; ergo non debent dotes nominari.

SED CONTRA. Ephes. 5. dicitur: *Sacramentum hoc magnum est; ego autem dico in Christo, et in Ecclesia: ex quo habetur, quod spirituale matrimonium per carnale significatur: sed in carnali matrimonio sponsa dotata traducitur in domum sponsi; ergo cum sancti in domum Christi traducantur, cum beatificentur, videtur quod aliquibus dotibus dotentur.*

Praeterea. Dotes in matrimonio corporali assignantur ad matrimonii solatium: sed matrimonium spirituale delectabilius est, quam corporale; ergo ei sunt dotes maxime assignandae.

Praeterea. Ornamenta sponsarum ad dotem pertinent: sed sancti ornati in gloriam traducuntur, ut dicitur Isa. 61.: *Induit me vestimentis salutis, quasi sponsam ornatam monilibus suis*; ergo sancti in patria dotes habent.

RESPONDEO dicendum, quod absque dubio beatis, quando in gloriam transferuntur, aliqua dona divinitus dantur ad eorum ornatum; et hi ornatus a magistris dotes sunt nominati; unde datur quaedam definitio de dote, de qua nunc loquimur, talis: « Dos est perpetuus animae, et corporis ornatus, vitae sufficiens, in aeterna beatitudine jugiter perseverans »; et sumitur haec descriptio ad similitudinem dotis corporalis, per quam sponsa ornatur, et providetur viro, unde possit sufficienter sponsam, et liberos nutrire; et tamen inamissibiliter dos sponsae conservatur, ut ad eam separato matrimonio revertatur. Sed de ratione nominis diversi *diversimode* opinantur: *quidam* enim dicunt, quod dos non accipitur ex aliqua similitudine ad matrimonium corporale, sed secundum modum loquendi, quo omnem perfectionem, seu ornatum cujuscumque hominis dotem nominamus; sicut aliquis dicitur esse dotatus scientia, qui scientia pollet; et sic Ovidius usus est nomine dotis, dicens (*lib. 1. de Arte amandi, vers. 198.*):

Et quaecumque potes dote placere, place.

Sed hoc non videtur usquequaque conveniens, quia quodcumque aliquod nomen est impositum ad aliquid principaliter significandum, non consuevit ad alia transferri, nisi secundum aliquam similitudinem; unde cum secundum primam institutionem nominis dos ad carnale matrimonium pertineat, oportet quod in qualibet alia acceptione attendatur aliqua similitudo ad principale significatum. Et ideo alii dicunt, quod secundum hoc similitudo attenditur, quod dos proprie dicitur donum, quod in matrimonio corporali datur sponsae ex parte sponsi, quando traducitur in domum sponsi, ad ornatum sponsae pertinens; quod patet ex hoc quod dixit Sicheus Jacob, et filiis ejus, Genes. 34.: *Augele dotem, et munera postulate*; et Exod. 22.: *Si seduxerit quis virginem, dormieritque cum ea, dotabit eam, et accipiet eam in uxorem*: unde et ornatus, qui a Christo sanctis exhibetur, quando traducuntur in domum gloriae, dos nominatur. Sed hoc manifeste est contra id quod iuristae dicunt (*loc. cit. in arg. 1.*), ad quos pertinet de his tractare. Dicunt enim, quod *dos* proprie est quaedam datio ex parte mulieris facta his, qui sunt ex parte viri, pro onere matrimonii quod sustinet vir; sed illud quod sponsus dat sponsae, vocatur « donatio propter nuptias »; et secundum hunc modum accipitur dos 3. Reg. 9., ubi dicitur, quod *Pharao, rex Aegypti, cepit Gazer, et dedit eam in dotem filiae suae uxori Salomonis*. Nec contra hoc faciunt auctoritates inductae; quamvis enim dotes a parente puellae consueverint assignari, tamen quandoque contingit, quod sponsus, vel pater sponsi assignet dotes vice patris puellae; quod contingit *dupliciter*: vel prae nimio affectu ad sponsam, sicut fuit de Hemor patre Sicheus, qui voluit assignare

ante, quia non solum in anima, sed etiam in corpore punientur; ergo et beatitudo sanctorum erit major post resurrectionem corporum, quam ante.

RESPONDEO dicendum, quod beatitudinem sanctorum post resurrectionem augeti quidem extensive manifestum est, quia beatitudo tunc erit non solum in anima, sed etiam in corpore; et etiam ipsius animae beatitudo augebitur extensive, in quantum anima non solum gaudebit de bono proprio, sed etiam de bono corporis. Potest etiam dici, quod ipsius animae beatitudo intensive augebitur: corpus enim hominis *dupliciter* potest considerari: *uno modo*, secundum quod est ab anima perfectibile: *alio modo*, secundum quod est in eo aliquid repugnans animae in suis operationibus, prout non perfecte corpus per animam perficitur. Secundum autem primam considerationem corporis, conjunctio ipsius ad animam addit animae aliquam perfectionem, quia omnis pars imperfecta est, et completur in suo toto; unde et totum se habet ad partem, ut forma ad materiam: unde et anima perfectior est in esse suo naturali, cum est in toto, scilicet in homine conjunctio ex anima, et corpore, quam cum est pars separata. Sed unio corporis quantum ad secundam ipsius considerationem impedit animae perfectionem; unde dicitur, quod *corpus quod corrumpitur, aggravat animam* (*Sapient. 9.*): si ergo a corpore removeatur omne illud, per quod animae actioni resistit, simpliciter anima erit perfectior in corpore tali existens, quam separata: quanto autem aliquid est perfectius in esse, tanto potest perfectius operari; unde et operatio animae conjunctae tali corpori erit perfectior, quam operatio animae separatae. Hujusmodi autem corpus erit corpus gloriosum, quod omnino subdetur spiritui: unde cum beatitudo in operatione consistat, perfectior erit beatitudo animae post resurrectionem corporis, quam ante. Sicut enim anima separata a corpore corruptibili perfectius potest operari, quam ei conjuncta, ita postquam fuerit conjuncta corpori glorioso, perfectior erit ejus operatio, quam quando erat separata: omne autem imperfectum appetit suam perfectionem; et ideo anima separata naturaliter appetit corporis conjunctionem, et propter hunc appetitum ex imperfectione procedentem, ejus operatio, qua in Deum fertur, est minus intensa: et hoc est quod dicit August. (*lib. 12. sup. Gen. ad lit. cap. 35.*), quod « ex appetitu corporis retardatur, ne tota intentione pergat in illud summum bonum ».

AD PRIMUM ergo dicendum, quod anima conjuncta corpori glorioso est magis Deo similis, quam ab eo separata, in quantum conjuncta habet esse perfectius: quanto enim est aliquid perfectius, tanto est Deo similius; sicut etiam cor, cujus vitae perfectio in motu consistit, est Deo similis, quando movetur, quam quando quiescit, quamvis Deus nunquam moveatur.

AD SECUNDUM dicendum, quod virtus, quae de sua natura habet quod sit in materia, magis est potens in materia existens, quam a materia separata, quamvis, absolute loquendo, virtus a materia separata sit potentior.

AD TERTIUM dicendum, quod, quamvis in actu intelligendi anima corpore non utatur, tamen perfectio corporis quodammodo ad perfectionem operationis intellectualis cooperabitur, in quantum ex conjunctione corporis gloriosi anima erit in sua natura perfectior, et per consequens in operatione efficacior: et secundum hoc ipsum bonum corporis cooperabitur quasi instrumentaliter ad operationem illam, in qua beatitudo consistit; sicut etiam Philosoph. ponit in 1. Ethic. (*cap. 8. ad fin. et cap. 10.*), quod bona exteriora cooperantur instrumentaliter ad felicitatem vitae.

AD QUARTUM dicendum, quod quamvis finitum infinito additum non faciat

majus, tamen facit plus, quia finitum, et infinitum sunt duo, cum infinitum per se acceptum sit unum: extensio autem gaudii non respicit majus, sed plus: unde extensive augetur gaudium, secundum quod est de Deo, et de gloria corporis, respectu gaudii quod erat de Deo. Gloria etiam corporis cooperabitur ad gaudii intensionem, quod est de Deo, in quantum cooperabitur ad perfectiorem operationem, qua anima in Deum fertur: quanto enim operatio conveniens fuerit perfectior, tanto delectatio erit major; ut patet ex hoc quod dicitur 10. Ethic. (*cap. 8. a. med.*).

ARTICULUS II.

403

UTRUM BEATITUDINIS GRADUS MANSIONES DICI DEBEANT.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod beatitudinis gradus mansiones dici non debeant; beatitudo enim importat rationem praemii: sed mansio nihil significat, quod ad praemium pertineat; ergo diversi gradus beatitudinis mansiones dici non debent.

2. PRAETEREA. Mansio locum significare videtur: sed locus, in quo sancti beatificabuntur, non est corporalis, sed spiritualis, scilicet Deus, qui unus est; ergo non est nisi una mansio, et ita diversi gradus beatitudinis mansiones dici non debent.

3. PRAETEREA. Sicut in patria erunt homines diversorum meritorum, ita nunc sunt in purgatorio, et in limbo Patrum fuerunt: sed in purgatorio, et limbo non distinguuntur diversae mansiones; ergo similiter nec in patria distinguuntur debent.

SED CONTRA est, quod dicitur Joan. 14.: *In domo Patris mei mansiones multae sunt*, etc., quod Augustin. exponit de variis gradibus praemiorum (*tract. 67. in Joan. ante med.*).

Praeterea. In qualibet civitate ordinata est mansio distinctio; sed coelestis patria civitati comparatur, ut patet Apoc. 21.; ergo oportet ibi diversas mansiones distinguere secundum diversos beatitudinis gradus.

RESPONDEO dicendum, quod motus localis est prior omnium aliorum motuum; ideo, secundum Philosophum (*lib. 8. Physic. tex. 55. et 56.*), nomen motus, et distantiae, et omnium hujusmodi derivatum est a motu locali ad omnes alios motus: finis autem motus localis est locus, ad quem cum aliquid pervenerit, ibi manet quiescens, et in eo conservatur: et ideo in quolibet motu ipsam quietem in fine motus dicimus collocationem, vel mansionem: et ideo cum nomen motus derivetur usque ad actus appetitus, et voluntatis, ipsa assecutio finis appetitivi motus dicitur mansio, aut collocatio in fine. Et ideo diversi modi consequendi finem ultimum diversae mansiones dicuntur; ut sic unitas domus respondeat unitati beatitudinis, quae est ex parte objecti, et pluralitas mansionum respondeat differentiae, quae in beatitudine invenitur ex parte beatorum; sicut etiam videmus in rebus naturalibus, quod est idem locus sursum, ad quem tendunt omnia levia, sed unumquodque pergit propinquius, secundum quod est levius; et ita habent diversas mansiones secundum differentiam levitatis.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod mansio importat rationem finis, et per consequens rationem praemii, quod est finis meriti.

AD SECUNDUM dicendum, quod quamvis sit unus locus spiritualis, tamen